

Fegen

Välkommen till Fegen

Tiotusentals svenska sjöar ser ut som Fegen. Samtidigt är den ovanlig. Den är en av de större sjöarna i Sydvästsverige, två mil lång och 24 kvadratkilometer till ytan. I många hundra år låg Fegen i en orolig gränsbygd. Och i dess vatten simmar en unik fisk.

En skogssjö

Fegen omges till större delen av granskog, men det finns inslag av ljusare grönt i barrpälsten. Vid Sandvik växer ek- och bokskog, små partier med ek och andra ädla lövträd finns här och var, främst kring gamla byar och gårdar. På gamla, grova lövträd kan man finna sällsynta mossor och lavar, som gynnas av det fuktiga klimatet här på Sydsvenska höglandets västsluttning. Lunglav och bokfjädermossa är två exempel.

Granskogens dominans bryts också av öppna marker vid gårdarna kring sjön. Särskilt tilltalande är det gamla kulturlandskapet vid bland annat Finnanäs, Sotanäs, Näs, Joarsbo och Övre Backa. Här finns flera fladdermusarter.

Gammal gränsbygd

På Vadön har man hittat flintskärvor som tyder på att människor bodde där redan på stenåldern. På Göpudden finns övervuxna rester av en gammal borganläggning, bland annat husgrunder. Sandviks kyrka, som ligger vackert på en udde i sjön, är bara drygt 100 år gammal, men sannolikt fanns det en kyrka på platsen redan på 1100-talet.

Länge levde befolkningen runt Fegen i en gränsbygd. Halland hörde till Danmark och gränsen mot Sverige gick tvärs över Fegen. Ätrans dalgång, som löper bara några kilometer från sjön, var en vanlig uppmarschväg för fienden när det hettade till. Och det gjorde det ofta. Från början av 1200-talet och fram till 1658, då Halland slutgiltigt blev svenskt, utkämpades åtta krig mellan Danmark och Sverige.

Den unika siklöjan

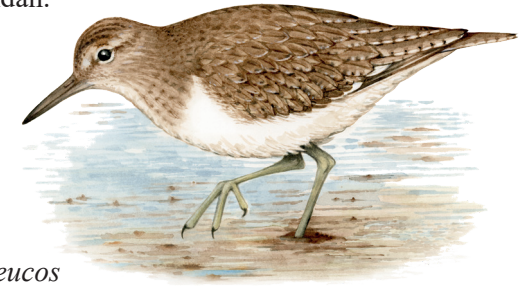
Fegen är en fiskrik sjö. Här finns 17 olika arter, däribland siklöja, som lever i stora stim ute i de fria vattenmassorna. Dagtid håller stimmen till på djupet, men när mörkret faller söker de sig upp mot ytan, där det finns mer små kräftdjur och annat att äta. Siklöjan är vanlig i stora delar av Sverige, men i Fegen finns en unik form av arten. Den leker på våren – inte i oktober-november, som är det vanliga. Vårsiklöja är känd från ett fåtal sjöar i världen. I Sverige finns den bara i Fegen och den är en av anledningarna till att området har blivit naturreservat.

Fågelvärdens eleganter

Fågellivet i Fegen är det vanliga för större klarvattensjöar. Det låter ju inte särskilt spännande, men det innebär faktiskt att sjön kan bjuda på möten med två av fågelvärdens verkliga eleganter.

Fågellivet i området är känsligt. Extra känsliga för störning är just fiskgjusen och storlommen och därför finns både tillträdesförbud samt hastighetsbegränsning för båtar. Om fåglarna blir störda under häckningen finns risken att de lämnar sitt bo med följd att äggen som de ruvar kallnar och att fågelungarna dör. För storlommen finns även risk att svallvågor spolar ägg ur boet.

Den långvingade fiskgjusen ses ofta på spaningstur högt över sjön. Med lite tur kan man också få se den störtdyka med ett plask och komma upp med en abborre eller gädda i klorna. Gjusen bygger sitt stora risbo i en trädtopp, ofta en gammeltall. En kretsande fiskgjuse som oupphörligt visslar sitt varningsläte signalerar att man kommit för nära boet och ska dra sig undan.

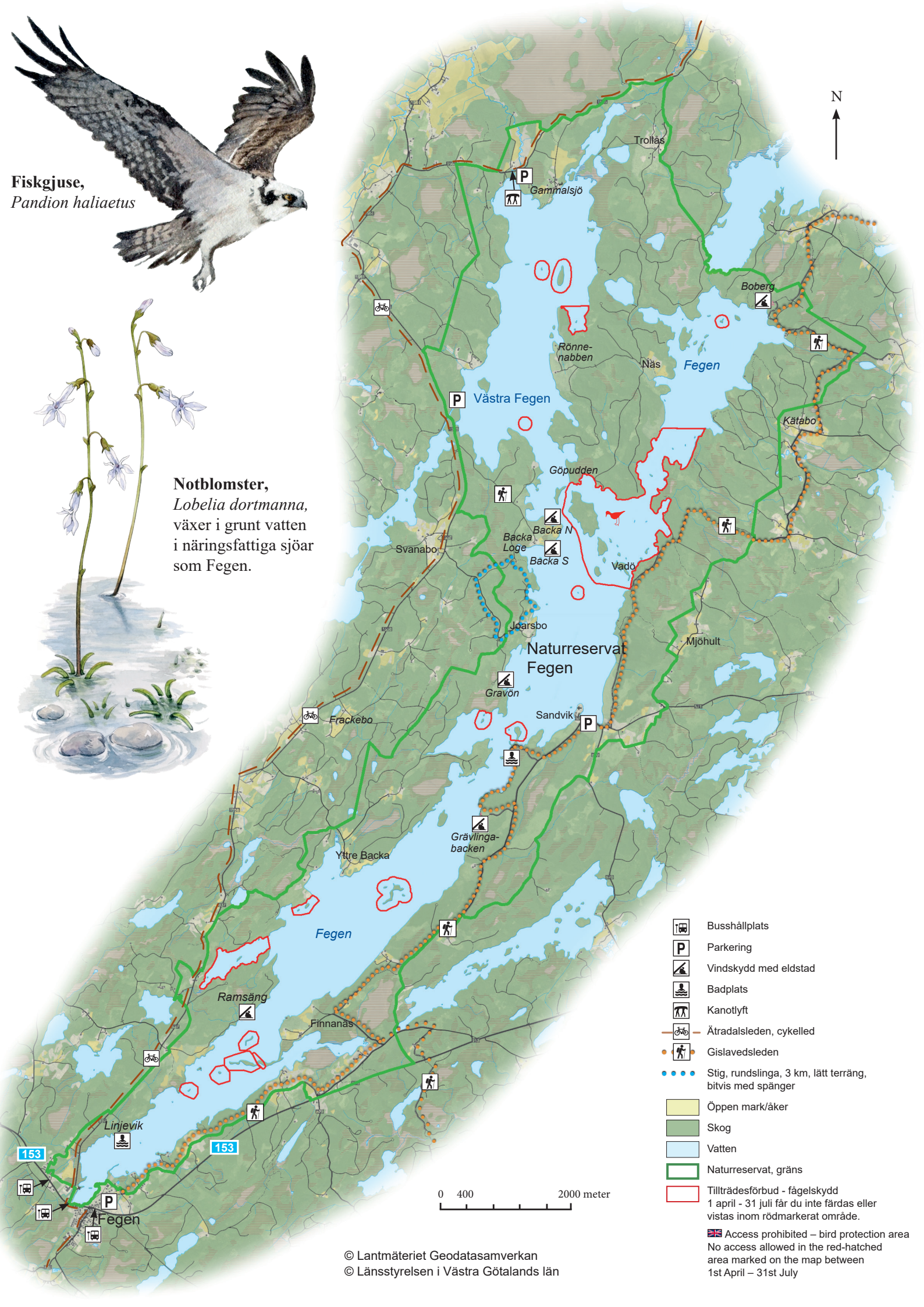
Drillsnäppa,
Tringa hypoleucos

Fiskgjuse,
Pandion haliaetus

Notblomster,
Lobelia dortmanna,
växer i grunt vatten
i näringsfattiga sjöar
som Fegen.

- Busshållplats
- Parkering
- Vindskydd med eldstad
- Badplats
- Kanotlyft
- Åtradsleden, cykelled
- Gislavedsleden
- Stig, rundslinga, 3 km, lätt terräng, bitvis med spänger
- Öppen mark/åker
- Skog
- Vatten
- Naturreservat, gräns
- Tillträdesförbud - fågelskydd
1 april - 31 juli får du inte färdas eller vistas inom rödmarkerat område.

0 400 2000 meter

Storlommen är vackert tecknad i vitt, grått och svart, men det krävs oftast kikare för att kunna njuta av skönheten. Kommer man för nära dyker lommen bara omärkligt ner under ytan, och den kan simma långt innan den visar sig igen. Stilla kvällar och nätter hörs lommens klangfulla rop kilometervis över vattnet.

Storlommens mindre släkting, smålommen, häckar i små skogstjärnar men flyger ibland till Fegen för att fiska.

Storlom,

Gavia arctica hirundo

Vid steniga stränder stöter man ofta upp drillsnäppan, skogssjöarnas vanligaste vadarfågel. Den avslöjar sig oftast genom sitt fina, ringande läte som ljuder nästan oavbrutet när fågeln på klippande vingar flyger iväg lågt över vattnet.

Friluftsliv

Vandra, bada, fiska, cykla eller paddla kanot. I området finns mycket att välja på. Flera lägerplatser finns i området där du kan stanna till och grilla korv. Vill du ha en gös på kroken måste du först fixa ett fiskekort. Kolla i så fall upp Fegens fiskevårdsområdesförening. För mer info om lägerkuponger m.m. se visitfegen.se För dig som använder båt, tänk på att fågellivet är känsligt och att det därför finns hastighetsbegränsning på 5 knop. Hela sjön är Natura 2000 - ett nätverk inom EU med skyddade områden.

Gös, *Sander lucioperca*

Hitta hit

Med bil: Från E6 tag väg 153 öster ut, förbi Ullared och Ätran. Med buss: Busshållplatserna Orrvägen, Solvik och Fegen finns längs väg 153, i nära anslutning till reservatet. Med Cykel: Ätrabaneleden går mellan Ullared och Fegens samhälle.

I naturreservatet gäller speciella regler. Scanna QR-koden för att se dessa:

För dig som kommer med båt gäller max 5 knop. Notera också att tillträdesförbud gäller för fågelskyddsområdena.

Västkoststiftelsen
Naturvård & Friluftsliv

Text: Roger Olsson och Catharina Larsson
Illustrationer: Agnes Danielsson: Drillsnäppa och notblomster.
Peter Nilsson: Fiskgjuse. Övriga illustrationer: Kerstin Hagstrand-Velicu
Översättning: Vikki Bengtsson
Produktion: Västkoststiftelsen 2025

Welcome to Fegen

Walk, swim, fish, cycle, or canoe. There are plenty of things to do. You can stop for a barbeque at the camp sites. If you want to fish, you must first obtain a fishing licence. For more information about camping vouchers etc. see visitfegen.se The bird life is sensitive, thus there is a speed limit of five knots for boats. You must also keep out of the red-hatched area on the map between 1st April – 31st July to avoid disturbing the breeding birds. The whole lake is a Special Area of Conservation, part of a network of EU protected sites.

Fegen is 20 kilometres long and 24 square kilometres in area. Most of the lake is surrounded by spruce woodland. Rare mosses and lichens such as lungwort and dwarf neckera can be found on old, large broadleaved trees.

Sandvik church, which is beautifully situated on a peninsula in the lake, is only just over 100 years old, but there has probably been a church on the site since the 12th century. For a long time, the population around Fegen lived in a troubled region. Halland belonged to Denmark and the border with Sweden ran right across Fegen. From the early 13th century until 1658, when Halland finally became Swedish, eight wars had been fought between Denmark and Sweden.

Lake Fegen is full of fish. There are 17 different species, including vendace, a unique form of which is found here. It spawns in the spring, not in October to November, as is usual. The spring vendace is known from only a few lakes in the world, and in Sweden, only Fegen.

The osprey with its huge wingspan, is often seen flying high above the lake. A circling osprey that whistles incessantly is warning you that you have come too close to the nest and that you should retreat. The black-throated diver has beautiful black, grey, and white plumage. On calm evenings, the black-throated diver's sonorous call can be heard for kilometres across the water. On rocky shores, you may spot the common sandpiper.